

Kadın Çalışmaları Dergisi

cilti: 1 • sayı: 2 • mayıs - ağustos 2006

Soruşturma

**Kadın, Kapitalizm
ve Savaş**

Röportaj

Ayşen Gürcan

**Kadın ve Erkek Ailenin Sorunlarının
Çözülmesinde Görevleri Birlikte
Üstlenmeli**

Zdenka Kalnická, Feminist Metaforlar: Felsefeye Ne Önerebilirler? 6 **Kadir Canatan**, Klasik Dönem İslam Yorum Geleneğinde Cinsiyetçilik Düşüncesinin Anatomisi 18 **Mustafa Tekin**, Kadın Aydınlanması ve Din 38 **Gülçin Yapıcı**, Kadın Tarihine Yer Açmak: Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Programında Kadın Haklarının Tarihsel Gelişim Süreci Üzerine Bir Kazanım 50 **Güzin Yamaner**, Bağdat Yollarında Adli Romanda Dişil Çoğulluğun Takibi 58 **Halime Yücel**, Türk Reklamında Kadın İmgesinin Gelişimi 69 **Uğur Batı**, Tüketilen Kadın Bedeni: Kadın Bedeninin Parfüm Reklamlarındaki Görünümünün Gösterge Bilimsel Çözülmesi 78 **Sema Gülen**, Kadın ve Kıskaçlık 90 **Nilay Ünsal Gülmez / Türkan Ulusu Uraz**, Modernist Konut Tasarımında Kadın Figürü: Üç Evin Hikâyesi Schröder, Farnsworth ve Baker Evi 98

kadın

çalışmaları dergisi

dört aylık akademik hakemli dergi

Yıl/Year: 1 • Sayı/Issue: 2 Mayıs - Ağustos 2006 ISSN: 1306-5785

Istanbul Büyükşehir Belediyesi Adına Sahibi / Publisher

Genel Sekreter Yard. Muammer Erol

Yazı İşleri Müdürü / Managerial Editor

Alpaslan Durmuş

Editör / Editor

Lütfi Sunar

Yayın Danışmanı / Consultant

Av. Derya Yank

Akademik İçerik Danışmanlığı

EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi)

Basın ve Halkla İlişkiler

Özlem Garip

Yayın Sekreteri

Nilüfer Büyükoçak

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

Redaksiyon

Mustafa Kömürcüoğlu

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık

EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi)

Kapak Resmi: *Koşan Kadın* (Tuval üzeri yağlı boya, 2003)

Mehmet Aslan

Kapak Tasarım

Selma Öztürk

İç Düzen

Ahmet Karataş

Baskı & Cilt Organizasyonu

Aycan Tanırım ve İletişim Hiz.

0212 613 16 17

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. 3NA30

Topkapı / İstanbul

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Ömer Çaha, Doç. Dr. Gülgün Erdoğan Tosun, Dr. Mehmet Yıldırım, Muhammet Koçoğlu,
Rabia Babacan, Emine Çınar Akalın, Alpaslan Durmuş, Lütfi Sunar, Murat Şentürk

Hakem ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Feride Acar ODTÜ Üniv., Dr. Esra Yüksel Acı Marmara Üniv., Yard. Doç. Dr. Selda Akçalı Ege Üniv., Prof. Dr. Yasin Aktay Selçuk Üniv., Dr. Ayten Alkan Ankara Üniv., Prof. Dr. Hasan Bacanlı Gazi Üniv., Prof. Dr. Nuri Bilgin Ege Üniv., Prof. Dr. Nilgün Çelebi Ankara Üniv., Prof. Dr. Ömer Çaha Fatih Üniv., Prof. Dr. Beril Dedeoğlu Galatasaray Üniv., Prof. Dr. Ayşe Durakbaşı Muğla Üniv., Doç. Dr. Halil Ekşi Marmara Üniv., Prof. Dr. Muhsin Hesapçıoğlu Marmara Üniv., Doç. Dr. Nevzat Kaya Ege Üniv., Prof. Dr. Ayşe Lahur Kırtunç Ege Üniv., Prof. Dr. Meryem Koray Yıldız Teknik Üniv., Doç. Dr. Huriye Kuruoğlu Ege Üniv., Yard. Doç. Dr. Aylin Nazlı Ege Üniv., Doç. Dr. Ruken Öztürk Ankara Üniv., Prof. Dr. Necla Pur Marmara Üniv., Dr. Fevziye Sayılan Ankara Üniv., Prof. Dr. Edibe Sözen İstanbul Üniv., Prof. Dr. Gülay Toksöz Ankara Üniv., Doç. Dr. Nurhan Babür Tosun Marmara Üniv., Doç. Dr. Gülgün Erdoğan Tosun Ege Üniv., Prof. Dr. Serpil Sancar Üşür Ankara Üniv., Yard. Doç. Dr. Ali Murat Yel Fatih Üniv., Prof. Dr. Cemal Yıldız Marmara Üniv., Yard. Doç. Dr. Halime Yücel Galatasaray Üniv.,

Kadın Çalışmaları Dergisi hakemli bir dergidir. Gönderilen yazılar hakem raporuna göre yayımlanır. Dergide yer alan yazılardan yazarların sorumludur. Dergiye gönderilen yazılar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.

KELEBEK ETKİSİ: TELEVİZYONUN AİLE İÇİ ŞİDDET OLUŞUMUNDAKİ ETKİSİNİ SORGULAMAK

***Yrd. Doç. Dr. Uğur Batı**

Özet

Çalışma kapsamında, insanların sosyalizasyon sürecinin önemli bir parçası olan televizyonun güncel durumda yaygınlığı gittikçe artan aile içi şiddet olaylarının ortaya çıkmasında ve artmasında bir payının bulunup bulunmadığı tartışılmıştır. Çalışmada, günümüz televizyon program formatlarının asli özelliği olan ‘aşırı imajinasyon’ aracılığıyla şiddet olgusunu sömürü ve tüketim malzemesi haline getirdiği vurgulanırken, bu durumun da, aile içi şiddet olgunun artış trendiyle doğrudan bir ilişkisi olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Aile İçi Şiddet, Televizyon, Etkililik

THE BUTTERFLY EFFECT: THE EXAMINING TV EFFECTS ON DOMESTIC VIOLENCE

Abstract

This research has focused on the important question of whether viewing violence in the television which is one of the important part of human socialization effects and increases domestic violence in the society. The research has emphasized that by means of ‘excessive imagination’ which is the the basic characteristic of today’s television product formats violence becomes an instrument of exploitation and consumption. Moreover, this case is directly related with the trend of increase in the domestic violence fact.

Keywords: Violence, Domestic Violence, Television, Effectiveness

* Yeditepe Üniversitesi, İletişim Fak., Reklamcılık Tasarımı ve İletişimi Bölümü, batuugur@gmail.com.

1. Giriş

Yakın zamanda üç günde yedi kişiyi öldüren genç katiller, cinayetlerin nedeni sorulduğunda ‘zevk için öldürdük’ cevabı verdiklerinde, şiddetin ‘katilleri gözündeki nedensizliği’ dinleyenleri dehşete düşürmüştü. Yine çok yakın bir zamanda, İstanbul’un göbeği Sarıyer’de yol verme kavgası yüzünden tartıştıkları bir genci dövüp, bıçak zoruyla denize atan ‘şehir eşkıyaları’, onu kurtarmaya denize atlayan kardeşiyle birlikte boğulmalarını seyirlik bir gösteri gibi ‘öylesine’ izlediklerini söylüyorlardı. Başka bir haber ise, bakkaldan eve geç döndüğü için imam nikâhlı karısını öldüresiye dövdükten sonra, bakkaldan aldığı çamaşır suyunu kadına zorla içirip, hızını alamayıp yüzüne kezzap atan bir adamın hikâyesini anlatıyordu. Günümüzde, gerek yazılı basına gerek görsel basına ‘insanın kanını donduran’ klişesi altında verilen şiddet haberlerini bununla sınırlı tutmak mümkün değil tabii. Yazılı basın ve görüntülü mecralarda adliye-polis haberlerinde yıldan yıla sürekli bir artış gözlenmekte. Töre cinayetleri, kap kaç, linç girişimleri, okul ölümleri ve yazının konusunu teşkil eden aile içi şiddetin tüm biçimleri, kategorize olmuş şiddet biçimleri olarak gündelik yaşamımızın bir parçası durumunda bugün. Şiddet eyleminin faillerinin pek çoğu şiddetin nedenini bir gerekçeye bağlamasa da, bu durum arka planında ‘kelebek etkisi¹’ misali, kişilik bozukluklarından ceza yasalarına, bireysel silahlanmadan yeni metropol biçimi paralelinde gecekondulaşmaya, toplumun eğitim zafiyetlerinden medyaya, sosyo-ekonomik, psikolojik, sosyo-psikolojik, hukuki, antropolojik, kültürel ve psikolojik bir takım etkileri barındırdığı açıktır. Bu çalışmada konumuzu teşkil eden aile içi şiddet olgusu düşünüldüğünde, kendisi insanın sosyalizasyon sürecinde öğrenilen bir davranış olan şiddetin oluşumunda ve yayılımında, medya ama özellikle televizyon, bizimki gibi ‘televizyon odaklı²’ toplumlarda birincil bir etkiye sahiptir iddiası tartışılmaya değer olmaktadır. Bu çalışmada da, neredeyse toplumsal bir bilinçaltı ögesi durumuna gelmiş olan şiddet olgusunun aile içi şiddet olgusu özelinde nasıl gerçekleştiği ve bu olgunun gelişiminde yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olan televizyonun etkisinin nasıl gerçekleştiği tartışılmaktadır.

2. Aile İçi Şiddet: “Tanımı, Görünüm Biçimleri ve Nedenleri”

Karmaşık sorunlarla çevrili yapısıyla, sınırları ve kapsamı geniş, hatta belirsiz olan, gündelik yaşamın pek çok boyutunda, farklı kategoriler altında gözlemlenebilen şiddet, bu yapısıyla daima araştırmacıların ilgi odağı olmuştur. Bunun paralelinde, Türkiye’de

¹ Kelebek etkisi teorisi, bir kelebeğin kanat hareketinin yüzlerce kilometre ötede bir kasırga başlatabileceğini temel alıp "herkes, her şey birbirine bağlıdır tüm canlılar tüm nesnelere ilintilidir ve her olgunun arkasında mutlaka bir neden vardır" şeklinde bir yargıyı ifade eder. Günümüzde medya sarmalının yönlendirdiği toplumsal olguları açıklamada sıklıkla kendisinden bahsedilen bir yaklaşımdır.

² Radyo Televizyon Üst Kurulu’nun (RTÜK) 2006 Ocak ayında Türkiye genelini temsilen 14 ilde 15 ve daha yukarı yaştaki toplam 4606 kişi üzerinde yaptığı araştırmaya göre Türk insanı hafta içi ortalama 5,09, hafta sonu 5,15 saat televizyon izliyor.. Detay için bkz. [www.dökümani]. http://www.haber7.com/haber.php?haber_id=222849

kadınların ve çocukların yaklaşık yarısından fazlasının aile içi şiddete maruz kaldığı düşünülürse (Aktaş, 2006: 12), aile içi şiddet öneminden dolayı gerek akademik çevrelerde gerek popüler TV programlarında ve diğer bazı medya içeriklerinde yoğun olarak tartışılmaktadır. Bir sosyalizasyon aracı olarak öğrenilir bir biçim olan ve kültürden kültüre değişkenlik gösteren şiddetin (Sitterling, 1996: 6), yaşandığı kültürel ortamda, farklı kültürel özellikler kazanan ve çeşitli simgesel içerimleri olan karmaşık bir olgu olduğu görülür. Güneri de araştırmasında bu konunun önemini vurgulayarak, şiddetin doğal bir davranış biçimi olmadığını vurgulamakta, kadın ve erkeğin farklı sosyalleşmeleri sonucunda ortaya çıkan toplumsal bir kurgu olduğunu iddia etmektedirler (Kayar, 1996). Daha temel bir yaklaşımı ifade eden tanımlamada, Michaud'un şiddeti 'salt kaba güç, gücün kötüye kullanılması ve gücün kontrolsüz olarak kötüye kullanılması' olarak tanımlandığı görülmektedir (1985: 915).

Kişilerin beslenme ve bakım ihtiyaçlarını karşılayan, ruh ve beden sağlığını koruyan, kişinin güvende olmasını sağlayan toplumun yapı taşı olan aile, pek çok zaman şiddetin olduğu yer olmaktadır. Çoğu zaman gizli kalmasıyla, Türkiye gibi şiddeti olumlayan, hatta yücelten toplumlarda olağan karşılanmasıyla, 'özel hayat alanı' içinde gerçekleşmesiyle tehlikeli bir biçim olan aile içi şiddet, daha çok kadına ve çocuklara yönelik gerçekleşiyor. Özellikle, feminist ve sosyal feminizm hareketleri dâhilinde 'kadına karşı erkekler tarafından gerçekleştirilen şiddet' bağlamında tartışılmaya başlanan olgu (Vogel, 1990: 47), çok genel bir tanımla aile olarak nitelendirilmiş bir grup içinde ailenin diğer bir ferdiyi aşağılamak, zorlamak, dövmek, kaba güç göstermek, cezalandırmak gibi hareketleri içeren eylemler bütünüdür (Kayar, 1996: 87). Bütün kültürlerde, ırklarda, etnik gruplarda, dinlerde, sınıflarda ve sosyal yapılarda olabilmesi muhtemel aile içi şiddet, esas olarak kadınlara ve çocuklara yönelik gerçekleşse de, erkeğe karşı, ebeveynlere karşı, hemcinslere karşı da gerçekleşebilmektedir. Akla gelen ilk türü fiziksel şiddet olsa da, simgesel olarak da gerçekleşebilen, sözlü (aşağılamak, küfür, alay, vb.), cinsel (tecavüz, cinsel ilişkiye zorlaması, vb.), toplumsal ilişkileri sarsıcı (töre, ev hapsi), ekonomik alt türleri bulunan aile içi şiddetin nedenleri arasında çevresel, toplumsal, aileye ilişkin ve bireysel faktörler yer almaktadır (James, 2003: 26; Buzawa ve Buzawa, 2003; Johnson, 2006: 557-576). Bu arada, şiddetin toplumsal olan nedenleri arasında en başta geleninin bu yazının konusu olan teşkil eden medya olduğunun birçok araştırmacı tarafından iddia edildiğinin belirtilmesi gerekmektedir (Postman, 1994; Akarcalı, 1996: 553-560; Mulan, 1999).

3. Aile İçi Şiddetin Küresel Görünümü ve Türkiye Örneğine Kısa Bir Bakış

Medya görünürlüğü nedeniyle son yıllarda Türkiye’de artmış görülen aile içi şiddet olgusu, gerçekte ‘medeni’ AB üyesi ülkelerden ‘hayaller’ ülkesi ABD’ye, Güney Amerika ülkelerinden Asya ülkelerine pek çok ülkenin katlanarak artan bir sorunu durumundadır. Bugün dünyada, her yıl 55 bin kadın ‘erkek şiddeti’ yüzünden ölüyor. Ülkede 2 milyon kadının eşleri tarafından kötü muamele gördüğünü açıklayan İspanya’da hükümet, "Şiddete Karşı Duyarlılık Planı" hazırlıyor³. Fransa’da yapılan bir araştırma, bu ülkede 500 bine yakın kadının aile içi şiddete maruz kaldığı, fakat şiddet gören her 100 kadının 69’unun bu konuyu dile getirmediğini belirtiyor.⁴ İngiltere’de ise, aile içi şiddet her yıl ortalama 150 kadının hayatına mal oluyor. Araştırmaya göre, her dört kadından biri hayatında en az bir kez şiddet görmüş. Dünyanın en ‘sakin’ ve en müreffeh ülkelerinden biri kabul edilen İsveç’te bile, raporlar bir yıl içinde aile içi şiddetin % 20 arttığını gösteriyor. Bunlara ek olarak, aile içi şiddetin bir diğer biçimi ‘çocuğa yönelik şiddet’i de ekleyip bu örnekleri çoğaltmak mümkün görünüyor.

Türkiye’deki duruma baktığımızda ise, çeşitli araştırmalar, medya haberleri dışında Uluslararası Af Örgütü, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Göç Örgütü gibi örgütler Türkiye’de aile içi şiddetin yoğunluğuna ilişkin her yıl raporlar yayınlıyor⁵. Ülkemizde aile içi şiddet konusunda yorumlar, genelde gelişmiş kentler ve özellikle metropoller bağlamında ele alınsa da, töre cinayetleri, linç, sözel şiddet ve toplumsal ilişkileri sarsıcı biçimiyle Anadolu coğrafyasında da önemli bir sorun olarak gözükmektedir. Aile etkileşimi dâhilinde gerçekleştiği için psikolojik etkileri ve uzun sürmesiyle pek çok araştırmacı tarafından (Gelles, 1997; Dugan, Nagin ve Rosenfeld, 1999; 187–214) şiddetin en yıkıcı bir türü olarak değerlendirilen aile içi şiddetin ciddiyeti, Türkiye’de son yıllarda gerçekleştirilen seri istatistikî araştırmalarda ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bunlardan T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun araştırması, fiziksel şiddetin ailelerin %34’ünde, sözlü şiddetin ise %54’ünde görüldüğünü ortaya sermektedir.⁶ Aynı araştırmada, ailelerde cinsel şiddetin görülme oranı %9’ken, çocuklara yönelik şiddet ise %46 olarak ortaya çıkmıştır. İstanbul’da 116 çift üzerinden gerçekleştirilmiş konuyla ilgili bir diğer araştırmada ise, kadınların %44’ünün eşlerinden ‘en az bir kere’ fiziksel şiddet gördüğünü belirtirken, araştırmaya katılan erkekler eşlerine ‘en az bir kere’ fiziksel şiddet gösterdiklerini ifade etmişlerdir

³ Detay için bkz. [www dökümanı]. http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=3506&Itemid=73

⁴ Detay için bkz. [www dökümanı]. URL http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=73

⁵ Detay için bkz. [www dökümanı]. http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=660&Itemid=73

⁶ Detay için bkz. [www dökümanı]. <http://www.aile.gov.tr/tr/?Sayfa=Arastirma#10>

(Esmer, 1993). Ankara Tabip Odası'nın araştırması ise, kadınların % 58'inin yalnızca kocalarından, nişanlılarından, erkek arkadaşlarından ve erkek kardeşlerinden değil, kadın akrabalar da dahil olmak üzere kocalarının ailesinden de aile içi şiddete maruz kaldığını göstermektedir⁷.

4. 'Günümüz Kitle İletişim-sizlik (!) Aracı Olarak Televizyon'un Aile İçi Şiddetin Oluşumuna Etkisi

Kitle iletişimi araçlarının etkililiği konusu, iletişim bilimleri açısından yıllardır başat bir önem taşımıştır. Söz konusu araştırmalarda, kitle iletişimi araçlarının etkililik düzeyi dönemsellik penceresinden değişse bile, bu araçların toplum üzerinde olumlu veya olumsuz bir etkiye sahip olduğu hep vurgulana gelmiştir. Bu paralelde, günümüzde K.İ.A'nın okuyucu/izleyicilerin tutumlarını etkileyici, onların zihinsel hayatlarına hükmedici bir etkisi olduğu iddiası önemli bir yaklaşımdır⁸. Genelinde toplumun bireyleri arasında şiddetin yayılımı ve özelinde aile içi şiddet, K.İ.A'nın kaynaklık ettiği iddia edilen toplumsal sorunların en önemlilerindedir. Üstelik bu etkilerden en önemlisi medyayı oluşturan ana arter olan televizyondan gelmektedir. Özellikle kültür düzeyi düşük, sanat etkinliklerine fazla katılmayan kişiler için vazgeçilmez bir araç olan, heterojen olma durumu nedeniyle, her kesimden seyircinin ilgisini çeken televizyon, K.İ.A araçları arasında hem göze hem kulağa aynı anda seslenen en yaygın araç olarak, yüksek bir etkileme gücüne sahip olduğu kabul edilmektedir (Özgür, 1994; 22).

Bugün çok önemli bir kitle kültürü üretme aracı olan televizyonun en önemli sorunsalı, temelde tecimsel amaçları çerçevesinde oluşan yapısıyla, ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenen 'televizyon-bağımlı' insan tipidir. TV-bağımlı insan, televizyon-gerçekliği ile yönlendirilmiş-manipüle edilmiş, düşünsel ve zihinsel olarak 'özürlü' bir insan tipini işaret etmektedir. Söz konusu bu insan tipi, aile içi şiddetin artmasının ve yaygınlaşmasının da ana toplumsal nedenlerinden biridir. Şöyle ki, televizyon insanı, her türlü şiddeti, yıkımı, büyük savaşları bile kanıksamış durumdadır. Tecimsel ve çeşitli ideolojik amaçlarla estetikleştirilmiş biçimlerle, filmlerde, dizilerde, haberlerde, şov programlarında, reklamlarda, vb., medya ürünlerinde sıklıkla sergilenen şiddet görüntüleri, televizyon-bağımlı insanlar için bu şiddeti zamanla olağan, kanıksanmış, günlük hale getirmiştir. Televizyon ürünlerinde bir eğlence, bir

⁷ Detay için bkz. [www.dökümanı]. <http://www.ato.org.tr/>

⁸ Bahsedilen araştırmalarda ve çeşitli tartışma mecralarında K.İ.A'nın etkisi, onun olumlu yanlarından çok (toplumların eğitimine katkısı, bilgilendirici işlevi, bireyler ve toplumlar arası iletişimi geliştirici işlevi, kültürün niteliğinin artırılması,vb.), korku, kaygı, duyarsızlaşma, yabancılaşma, değerlerin ve insanların yozlaşması, kültürün tüketilmesi, ahlaki çöküntü, yüzeysellik, vb., toplumsal soruna neden olduğu eleştirisiyle karşılaşmıştır.

oyun formu olarak sunulan şiddet, televizyon insanının gündelik-gerçek hayatında da zamanla doğallaşır. Bu bir tür zihinsel dönüşümdür. Şiddet figürlerini kendine rol-model alan televizyon insanı -bugün özellikle okul önlerindeki şiddet, sokak arası çeteleri, mafya tipi suç unsurlarıyla ilgili olarak tartışılan ve özellikle genç kitle üzerinde etkili olduğu söylenen Kurtlar Vadisi, Sağır Oda, Deli Yürek gibi dizilerde ortaya çıkan kahraman tiplerini, bu söylenilene en iyi örnekler olmaktadır– televizyondaki şiddet kahramanlarıyla kendini özdeşleştirerek, televizyon estetiğinin ötesinde gündelik-gerçek hayatı fantastik bir biçim olarak algılama eğiliminde olabilmektedir. Bu durum, gündelik hayat gerçekliği ile televizyon fantazyasının yer değişimidir. Bütün bunlar, şiddete karşı duyarsızlaşan, kendi varoluşunun özü insani değerlere karşı yabancılaşan, en adi şiddeti kendi yakınlarına bile uygulamaktan kaçınmayan, şiddet eğilimli-duygu yoksunu bir insan tipinin ortaya çıkış sürecini işaret etmektedir. Bunun yanında, ülkemiz gibi erkek-egemen bir toplum yapısında, buna uygun koşullanan medya sisteminin, kadının toplumsal özne olmaktan çıkarılıp, şiddet özelinde nesneleştirilmesi durumuna etkisini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bugün “erkek egemen/kapitalist medya zihniyetinin ‘erkek şiddeti’ni derin retoriklerle meşrulaştırıyor” yaklaşımı bununla ilişkilidir. Televizyon ve yazılı basın mecralarının haberlerinde sıklıkla rastlanan, ‘namus kaygısı yüzünden bunalım geçiren kocalar’, ‘kıskançlıktan kendini kaybeden genç aşıklar’, vb., retorikler bahsedilen yaklaşımı örneklendirmektedir. Bu bağlamda, televizyon ve genelinde medyanın feodal-fetişist bir erkek egemen algılama biçiminin yaratılmasına katkıda bulunduğu ve bunun aile içi şiddeti körüklediği iddiasından burada bahsedilmelidir. Son olarak belirteceğimiz husus ise, tüm bunları söylemekle, televizyonun şiddet ve aile içi şiddetin oluşumundaki etkisini aşırılaştırmak istemediğimizdir. Sadece, bizimki gibi televizyon odaklı yaşayan toplumlarda, gerçek hayatla televizyonun fantastik dünyasını birbirine karıştırmış televizyon insanı, ciddi bir yanılsama içinde, televizyonun saniyelerle yer değiştiren görüntü bombardımanı arasında, şiddeti zararsız-sonuçsuz bir biçim olarak algılama ihtimali çok daha yüksektir iddiasındayız. Bu bağlamda amacımız, karmaşık toplumsal, bireysel, ailesel ve çevresel faktörlere dayanan aile içi şiddet üzerinde, televizyonun da belirleyici bir rolü olduğunu vurgulamaktır.

5. Sonuç Yerine

Ülkemizde gerçekleştirilen pek çok araştırma, kadınların pek çoğunun hala kocalarının adaletini ve ceza yargılarını onaylamakta olduğunu gösteriyor. Türkiye’deki pek çok çocuk, aile içi şiddet aile yaşantısının doğal bir parçası olarak kabul ediyor. Bu zihniyetle yetişen çocuğun ileride bir eş ve baba olacağı düşünülürse, durumun ciddiyeti daha da iyi

anlaşılabilir. Bireysel yaşamın her yanını görünür kılan medyada, bireysel yaşamın mahremiyeti, magazin, yarışmalar ve televizyon şovlarıyla, diğer insanlar tarafından şiddet dolu bir tarzla engelleniyor. Paparazziler, kendilerine röportaj vermeyen ‘sosyete güzellerini’ azarlıyor, talk-show’cu kendisini fotoğraflayan paparazziyi dövüyor. Çalışmada, televizyonda görülen bu tip görüntüler aracılığıyla, şiddetin toplumsal bağlamda olumlandığı, hatta yüceltildiği iddia edilmiştir. Yine, böyle bir toplum yapısının bireylerinin de, günümüzde şiddete-içkin tamamen farklı bir insan tipini işaret ettiği özellikle vurgulanmıştır. Bu bağlamda, televizyon görüntülerinin hegemonyasında soyut düşünme yetisi gelişmemiş, televizyon-bağımlı bir birey tipinden bahsedilmiştir.. Söz konusu televizyon insanının, görüntüleri sorgulama, tartışma, analiz etme yeteneğinden de yoksun olduğu için her türlü içerikten daha fazla etkilendiğinden bahsedilmiştir. Bu insan tipinin, şiddetin sonuçları üzerinde derinlemesine düşünme yetisini kaybettiği düşünülmektedir. Bunun yanında, çalışmada iddia edilen kendi doğasına yabancılaşmış, gündelik yaşamın sorunlarına karşı zayıf ve güçsüzleşmiş, sorunları çözmekten öte, onları zihninde tartışmaktan aciz, çaresiz bir kabulü yaşayan, zaman ve algısı dönüşmüş televizyon insanı, bedensel, zihinsel ve varlıksal olarak televizyonun ‘estetikleştirilmiş’ şiddet görüntülerine tutsaktır yaklaşımı önemli olmaktadır. Sonuç olarak, ‘en yakınlarına, ailesi dâhilindeki insanlara bile her türlü şiddeti uygulamaktan kaçınmayan insan tipinin ortaya çıkmasında televizyon önemli bir belirleyiciliğe sahiptir’ iddiası makalenin temel noktası olmuştur.

Kaynakça

- Aktaş, A. Mavili (2006). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. İstanbul: Elma Yayınevi
- Akarcalı, Sezer (1996). “Televizyon ve Şiddet”, *Yeni Türkiye*, Eylül-Ekim 1996, sayı 11, ss.553-560
- Buzawa, E. S., & Buzawa, C. G. (2003). *Domestic Violence: “The Criminal Justice Response.”* Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dugan, L., Nagin, D.S. ve Rosenfeld, R., (1999). “Explaining the Decline in Intimate Partner Homicide: The Effects of Changing Domesticity,” *Women's Status, and Domestic Violence Resources in Homicide Studies*, 3:3, ss. 187-214
- Esmer, Yılmaz (1993). “Algılama ve Anlatımda Eşler Arası Farklılıklar” İçinde Arat, N. (ed.), *Kadın ve Cinsellik*. İstanbul: Say Yayınları.
- Gelles, R. (1997). *Intimate Violence in the Families*. 3.bs.,Londra: Sage
- Gerbner, George ve Larry Gross (1976). "Living With Television: The Violence Profile." *Journal of Communication* (Philadelphia, Pennsylvania)
- James, Thomas B. (2003). *Domestic Violence: The 12 Things You Aren't Supposed to Know*, Aventine Publ.

- Johnson, M. P. (2006). Violence and abuse in personal relationships: Conflict, terror, and resistance in intimate partnerships. İçinde, A. L. Vangelisti & D. Perlman (Ed.), Cambridge handbook of personal relationships (ss. 557-576). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kayır, Güneri (1996). *Mor Çatı Evdeki Terör*; "Kadına Yönelik Şiddet." İstanbul: Yön Matbaası
- Michaud, Y. (1985). "Violence". *Encyclopedia Universalis*, Paris.
- Mildorf, Jarmila (2007). *Storying Domestic Violence. Constructions and Stereotypes of Abuse in the Discourse of General Practitioners*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Mulan, Bob (1999). *Consuming Television, Television an Its Audience*. Oxford: Blackwell Publishers,
- Postman, N. (1994). Televizyon: "Öldüren Eğlence: Gösteri Çağında Kamusal Söylem." Çev: Osman Akinhay, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.
- Özgür, Aydın Ziya (1994). *Televizyon Reklamcılığı*. İstanbul: Der Yay.
- Scheufele, Dietram A. (1999). "Framing as a Theory of Media Effects". *Journal of Communication*. Vol. 49 (Winter), ss.102-22.
- Vogel. L. (2003). *Marksist Teoride Kadın*. Çev. M.Öngören, İstanbul: Pencere Yayınları.

İnternet Kaynakçası:

İspanya'da 2 milyon kadın kötü muamele görüyor. Erişim: 08 Mart 2007. [www dökümanı]. URL http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=3506&Itemid=73

AB'de kadın cinayetleri. Erişim: 12 Mart 2007. [www dökümanı]. URL http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=73

İsveç'te kadınlara yönelik şiddet arttı. Erişim: 07 Mart 2007. [www dökümanı]. URL http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=3174&Itemid=73

Af Örgütü: 'Türkiye'de kadına yönelik şiddet var. Erişim: 12 Mart 2007. [www dökümanı]. URL http://www.ucansupurge.org/index.php?option=com_content&task=view&id=660&Itemid=73

Erişim: 06 Mart 2007. [www dökümanı]. URL Detay için bkz. [www dökümanı]. <http://www.ato.org.tr/>